

De opkomst van het kwaad

Educatieve film verbeeldt knap Hitlers aantrekkingskracht

Hitler: The Rise of Evil is een tv-miniserie uit 2003 en gaat over de opkomst van Hitler. Het verhaal wordt voor een groot deel verteld vanuit het perspectief van Hitlers geldschieter Ernst Hanfstaengl en de linkse journalist Fritz Gerlich. De film won onder meer Primetime Emmy Awards voor artdirection en geluidsmontage. De film begint en eindigt met een citaat van Edmund Burke: 'The only thing necessary for the triumph of evil is for good men to do nothing.'

Hitler: The Rise of Evil.

Duur: 180 minuten.

Regie: Christian Duquay.

Acteurs: Robert Carlyle, Peter O'Toole, Liev Schreiber.

De film is momenteel te bekijken op Netflix.

Bart den Uyl
is redacteur van Kleio.

De miniserie *Hitler: The Rise of Evil* bestaat uit twee afleveringen van elk anderhalf uur. De film volgt Hitler als opgroeiend kind in Oostenrijk tot aan de Nacht van de Lange Messen in 1934. Voor het onderwijs is vooral het eerste deel van de film goed te gebruiken. Daarin zien we Hitler, gespeeld door Robert Carlyle, in de eerste vijf minuten van de film opgroeien tot een ongelukkige jongen die zijn droom als groot kunstenaar in duigen ziet vallen na afwijzing voor de kunstacademie. Tijdens het kort verbeelde zwerversbe-

staan van Hitler in Wenen horen we hem zijn eerste antisemitische uitspraken doen. De kou en ellende waarmee de Duitse frontsoldaten te maken kregen tijdens de Eerste Wereldoorlog worden in een aantal scènes knap naar voren gebracht. Het grootste deel van de film richt zich echter op de politieke carrière van Hitler en zijn toenemende machtspositie in Duitsland. In het tweede deel van de film ligt er veel nadruk op de dialogen tussen Hitler en de mensen om hem heen. Daardoor is dat deel minder geschikt voor de meestal snel afgeleide leerlingen.

Kritiek

Nadat *The Rise of Evil* was uitgebracht kreeg de film de nodige kritiek van historici. De makers zouden te veel historische onjuistheden hebben toegestaan. Die kritiek is soms terecht. Zo zien we dat Hitler als frontsoldaat zijn hond slaat. Of dat echt zo gebeurd is, is maar zeer de vraag. Hitler stond bekend als dierenliefhebber en zijn regime heeft een aantal wetten doorgevoerd om dierenrechten te beschermen. Deze eigenaardige toevoeging van de filmmakers doet daarom vermoeden dat dit is gedaan om

1 A. Hitler, *Mein Kampf*. (Hurst and Blackett LTD, 1939), p. 164.

het verdorven karakter van Hitler te tonen. Alsof de moord op zes miljoen Joden niet kwaadaardig genoeg is. Het dramatiseren van Hitlers leven brengt meer problemen met zich mee. Zo zien we Hitler huilend in bed als hij hoort van de capitulatie van Duitsland in 1918. Deze scène is een directe verbeelding van Hitlers anekdote in *Mein Kampf*.¹ Het is weliswaar begrijpelijk dat de makers een spannende film wilden maken, maar het is weinig smaakvol nazi-propaganda over te nemen. Historicus Ian Kershaw, schrijver van de fameuze Hitler-biografieën, was aanvankelijk nauw betrokken bij de film maar nam er later afstand van vanwege de historische onjuistheden. Voor wie de serie gaat zien zonder leerlingen moet vooral letten op het mooie spel van Peter O'Toole die een prachtige wegwijnende Hindenburg neerzet. ■

Bruikbaarheid in de les

Ondanks de nodige kanttekeningen is *The Rise of Evil* erg educatief. Het mooie aan de miniserie als lesinstrument is dat de eerste dertig minuten vrijwel parallel lopen met de paragrafen van de meeste geschiedenismethodes. Het opkomend nationalisme in Oostenrijk-Hongarije, de Eerste Wereldoorlog, de chaos in de Weimarrepubliek en de opkomst van de NSDAP komen in korte tijd allemaal aan bod. Bovendien worden jaartallen en plaatsnamen steeds aangegeven en is er veel aandacht voor decor en kostuums.

De aantrekkingskracht van Hitler voor de gewone Duitser wordt duidelijk overgebracht en dat is dan ook meteen de belangrijkste les die de leerlingen kunnen meenemen. Verder is de film goed bruikbaar voor het illustreren van een aantal gebeurtenissen: de Bierkellerputsch van 1923, de daarop volgende strafzaak tegen Hitler, de Rijksdagbrand en het aannemen van de Machtigingswet in 1933 worden met veel drama en aandacht voor decor gebracht.

Laten we het eens over de toekomst hebben

Soms is het tijd voor iets nieuws. Een master Leraar Geschiedenis volgen aan de Hogeschool van Amsterdam biedt je de uitgelezen kans om meer uit jezelf en je carrière te halen. Je ontwikkelt je tot eerstegraadsleraar geschiedenis. Het onderwijs wordt verzorgd door hooggekwalificeerde docenten die de praktijk kennen. Je vakkennis komt op academisch niveau en wordt breder, dieper en up-to-date. En wat je leert kun je direct in je werk toepassen. Lastig te combineren? We bieden een flexibel deeltijdprogramma. Meld je aan voor een vrijblijvend intakegesprek: mastereducation@hva.nl.

CREATING TOMORROW

HVA.NL/MLRGS